

Enocksson, Egon
Tel: 010-698 11 91
egon.enocksson
@naturvardsverket.se

2011-11-22 Ärendenr:
NV-09571-11

Miljöministeriet
PB 35
00023 Statsrådet
FINLAND

Svar på underrättelse om inledande av delgeneralplan för en havsvindpark utanför Röyttä i Torneå stad, Finland

Naturvårdsverket har som ansvarig myndighet för att lämna och ta emot underrättelser om miljökonsekvenser i ett gränsöverskridande sammanhang, mottagit underrättelse från Finland om att Torneå stad påbörjat planeringsprocessen för en havsvindpark utanför Röyttä.

Naturvårdsverket meddelar att Sverige avser att delta i planeringsförfarandet för havsvindparken vid Röyttä.

Sammanfattning

Naturvårdsverket bedömer att genomförande av den aktuella delgeneralplanen kan komma att medföra betydande gränsöverskridande påverkan på miljön.

Med tanke på att planområdet sträcker sig ända fram till gränsen mellan Sverige och Finland är det viktigt att konsekvenserna på den svenska sidan beskrivs på liknande sätt och med samma detaljeringsgrad som på den finska sidan.

Det är viktigt att en miljökonsekvensbeskrivning (mkb) tas fram för planen även om en sådan har tagits i tidigare skede då det framgår att förhållandena på den svenska sidan ej beskrivits på ett korrekt sätt och då nya uppgifter om bl a bildande av naturreservat på svensk sida framkommit.

Det finns ett tydligt behov av att redovisa olika alternativa utbyggnader och vad dessa alternativ får för konsekvenser för miljöförhållandena i Sverige.

Naturvårdsverket vill också lyfta fram behovet av basundersökning och kontrollprogram.

I de bifogade yttrandena framförs begäran på vad konsekvensbeskrivningen bör innehålla och det beskrivs vilka värden, främst natur-, kultur- och friluftsvärden samt den fritidshusbebyggelse som bör tas under beaktande i det fortsatta planeringsarbetet.

Samrådsförfarande

Det översända programmet för deltagande och bedömning för delgeneralplan för en havsvindkraftpark utanför Röyttä, har sänts på remiss till ett antal centrala myndigheter, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Haparanda stad samt miljöorganisationer. Kungörelse om det påbörjade planarbetet har varit infört i Haparandabladet. Information om underrättelsen samt översända dokument har publicerats på Naturvårdsverkets webbplats. Planprogrammet har även varit utställt i Haparanda stads stadshus. Information om underrättelsen har varit tillgänglig från 10 oktober till 14 november 2011.

Svar på underrättelsen har inkommit från Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten, Kustbevakningen, Trafikverket, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Haparanda stad, Ida Svanberg och Örn Taube, Staffan Svanberg samt från Vuonio skifteslags samfällighetsförening genom Egon Danell.

Inkomna synpunkter

Samtliga inkomna yttranden biläggs. Nedan sammanfattas inkomna synpunkter kortfattat.

Boverket, Energimyndigheten och Trafikverket avstår att yttra sig eller har inga synpunkter.

Havs- och vattenmyndigheten är en ny myndighet som bildades 1 juli 2011 bestående av delar från tidigare Fiskeriverket och de delar av Naturvårdsverket som ansvarat för havsfrågor. I yttrandet hänvisas till Fiskeriverkets tidigare yttrande över mkb:en daterad 2010-12-06. I yttrandet lämnade myndigheten förslag till villkor för en etablering samt medverkan i framtagande av kontrollprogram för uppföljning. Vidare vill myndigheten kunna ta del av dessa resultat.

Det framgår inte av tillgängligt material om Fiskeriverkets synpunkter på ytterligare undersökningar tillgodosetts. Med tanke på områdets betydelse för fiskerinäring, fisketurismen och rekreativfiske lokalt och nationellt och då det inte går att förutse vilken påverkan en framtida exploatering har för området är uppföljning och villkor för etableringen ytterst väsentligt. Havs- och vattenmyndigheten anser det därför viktigt att förhållningssättet till både basundersökning som kontrollprogram finns klart i detta skede av planarbetet och då helst uttryckt i planen. Framtagande av basundersökning och kontrollprogram bör ske i samråd med myndigheten och länsstyrelsen.

Kustbevakningen anger att det är angeläget att eventuella vindkraftverk längs farleden in mot Röyttä placeras på ett sådant sätt att risken för en kollision mellan fartyg och vindkraftverk minimeras. Det bör vidare säkerställas dels att

uppgifter om havsvindparken och dess kraftverk förs in i kart- och terrängdatabaser för flygplaneringsändamål och dels att vindkraftverken är väl utmärkta såväl dagtid som nattetid.

Länsstyrelsen i Norrbottens län lyfter fram vikten av att de synpunkter som lämnades i samband med framtagande av mkb:en för verksamheten beaktas även i denna planeringsprocess (yttrande 2010-12-06). Länsstyrelsens yttrande har i svaret till Miljöministeriet på Esbosamrådet över samrådet kring mkb-rapporten (Naturvårdsverkets yttrande 2010-12-15) sammanfattats enligt följande:

Länsstyrelsen i Norrbottens län konstaterar i sitt yttrande att texter och legendförklaringar till många av kartorna och figurerna i mkb:en inte översatts till svenska, vilket försvårar tolkningen av materialet.

Länsstyrelsen anser att mkb:en bör kompletteras i följande avseenden:

- Redovisning av hur turismen och det rörliga friluftslivet påverkas i de områden som utpekats som riksintressen för friluftsliv enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.
- Beskrivning av påverkan på det naturreservat som planeras i Haparanda skärgård i direkt anslutning till Finska gränsen (se karta i yttrandet).
- Redovisning av påverkan på fågellivet på svenska Natura 2000-områden samt påverkan i byggskedet på den lax som vandrar upp i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem.
- Redovisning av om, och i så fall hur, enskilda fritidshusägare på den svenska sidan beretts möjlighet att lämna synpunkter på projektet.
- Redovisning av ljudnivåer för fritidsboende på ön Kataja samt i områden med skydd eller höga naturvärden på den svenska sidan. Naturvårdsverkets råd och riktlinjer för externt industribuller bör tillämpas.
- Fotomontage för den planerade vindkraftsparken för bedömning av påverkan på landskapsbild och kulturmiljövärden.
- Påverkan på landskapsbildens på svensk sida även utanför den 5-km zon som redovisas i nuvarande landskapsanalys. Detta bör inkludera en siktfältsanalys och beskrivning av hur nationalparken och det planerade naturreservatet påverkas.
- Redovisning av hinderbelysningens visuella påverkan och konsekvenser, samt vilka krav som ställs på belysningen enligt finska bestämmelser.
- Beskrivning av konsekvenser för kulturmiljövärden på svensk sida till följd av bl.a. visuell påverkan, inklusive riksintresset Haparanda Sandskär.

Haparanda stad (samhällsbyggnadsnämnden) ser positivt på etablering av vindkraft i Röyttä utanför Torneå då det gynnar Haparandas miljömål om en begränsad klimatpåverkan. Det konstateras att landskapsbildens kommer att påverkas men buller torde ej orsaka miljöproblem på svenska sidan av gränsen.

Nämnden anser också att om det finns bostadsbebyggelse inom en radie på 5 km från ett föremål ska högintensiva ljus avskärmade så att direkt ljus inte träffar markytan på närmare avstånd än 5 km från föremålet.

Vuonio skifteslag framför synpunkter och yrkanden vad gäller redovisningen av miljökonsekvenserna under byggnadstiden vad gäller grumling av fiskevatten i anslutning till fasta fisken samt buller och skuggvandring under drift. Bl a framförs att såväl bullerutbredning som skuggvandring ska baseras på svenska normer vad gäller beräkningsmodeller och gränsvärden.

Ida Svanberg och Örn Taube företräder fritidsboende på öarna Kataja, Klaus, Sipi, Stora Hamnskär och Östra Launinkari. I yttrandet beskrivs de natur- och friluftsvärden som finns i området. Då det i underlaget hänvisas till den av Rajakiiri Oy framtagna mkb:en framförs ett antal brister och felaktigheter i mkb:en. Beskrivningen av landskapsbilden och hur befintliga fritidshus och kulturmiljöer förhåller sig till den planerade vindkraftparken stämmer inte.

Synpunkter framförs på genomförandet av informationsmötet som hölls 2010-10-28 i Torneå stads fullmäktigesal, samt på kartmaterialet i mkb:en. När det gäller bottensedimenten påtalas att dessa under lång tid blivit förorenade och att man inte kan avskriva olägenheterna under byggarbetena som kortvariga och lokala såsom görs i mkb:en.

Krav ställs på att Torneå stad utreder och redogör för följande miljökonsekvenser som synes ha förbisetts i Rajakiiri Oy:s mkb.

- Ljudutbredningsmodeller och skuggutbredningsmodeller som tar hänsyn till de speciella förhållanden som råder i området och som utgår från fritidshusbebyggelsen.
- Det framgår inte hur fritidshusägare, det rörliga friluftslivet och turismen på den svenska sidan av gränsen påverkas.
- Det saknas en konsekvensbedömning för kulturmiljön på den svenska sidan om gränsen.
- Typ av hinderljus finns inte beskrivet och inte heller hinderbelysningens konsekvenser för omgivningen. Vindkraftverk som kräver vita blyxtljus är inte lämpligt i området.
- Fotomontage och siktfältsanalyser efterfrågas för dag såväl som nattetid från varje ö inom 30 km från projektområdet där det finns fritidsbebyggelse.
- Förändrade strömmars påverkan på isförhållanden och strömmarna av packis från Torneälven är inte utrett.
- Konsekvenser av uppgrumling av bottensediment är inte tillräckligt utrett. Förorenade massor bör deponeras på land.
- Alternativa etableringsområden bör utredas och utvärderas då planerna som de presenteras i dagsläget kan komma att orsaka påtaglig skada för den svenska skärgården.

I yttrandet lämnas också kommentarer på förväntade miljökonsekvenser vad gäller friluftsliv, fågelliv, säkerhet, fisket samt grumling av vattnet under byggtid.

Staffan Svanberg/Bosmania Skärgårdsturer AB beskriver den naturturismverksamhet som företaget bedriver. För verksamheten PÅISENBYN är mörker, kyla och tystnad av helt avgörande betydelse. Idag försvåras verksamheten av det intensiva blinkandet från de befintliga vindkraftverken i Röyttä så att gästerna upplever att de är på ett tivoli och inte ute i rofylld natur.

Störningseffekterna från vindkraftverken har såhär långt inte behandlats. I flertalet samhällsfinansierade projekt såsom Bottenviksbågen poängteras möjligheten att utveckla turistisk verksamhet i Haparanda skärgård. Alla sådana ambitioner är meningslösa om skärgården istället exploateras för industriella ändamål. Etablering av en storskalig vindkraftpark nära gränsen till Haparanda skärgård skulle innebära att företaget förlorar de naturgivna förutsättningarna för ekoturismverksamhet.

I yttrandet hänvisas till 4 kap. 2 § miljöbalken där det framgår att vindkraftparken påverkar ett område där turismens och friluftslivet, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Naturvårdsverkets ställningstagande

Naturvårdsverket bedömer att genomförande av delgeneralplanen för en havsvindpark utanför Röyttä, såsom den beskrivs i programmet för deltagande och bedömning, kan komma att medföra betydande gränsöverskridande påverkan på miljön inbegripet hälsan.

Naturvårdsverket vill bl a utifrån vad som framförts från myndigheter och allmänhet särskilt lyfta fram frågor om natur-, kultur- och friluftslivsvärden i svenska områden som kan komma att påverkas av delgeneralplanens genomförande. Det är viktigt att konsekvenserna av delgeneralplanens genomförande beskrivs i samband med framtagandet av planen i enlighet med artikel 7 i protokollet om strategiska miljöbedömningar till konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang. Detta är särskilt viktigt då det framkommit att det saknats kännedom om planerade naturreservatsbildning på den svenska sidan om gränsen vid framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen samt med tanke på övriga brister som påtalas i inkomna yttranden.

Med tanke på den planerade vindkraftparkens belägenhet i direkt anslutning till gränsen mellan Sverige och Finland ska förhållandena på den svenska sidan beskrivas på likartat sätt och med samma detaljeringsgrad som angränsande områden på den finska sidan. Av särskilt intresse i det sammanhanget är protokollets bilaga IV, punkt 5 där det framgår att miljörapporten enligt artikel 7 bl a skall innehålla ”De miljömål inbegripet hälsomål som uppställts på internationell, nationell eller annan nivå och som är relevanta för planen eller programmet och det sätt på vilket dessa mål och andra miljöaspekter inbegripet

hälsoaspekter har beaktats under utarbetande av planen eller programmet.” För svensk del är det av avgörande betydelse att exempelvis riksintressen enligt 3 - 4 kap. miljöbalken samt Naturvårdsverkets allmänna råd och riktlinjer om externt industribuller beaktas i planarbetet, på samma sätt som de ska beaktas för motsvarande exploatering i Sverige.

Naturvårdsverket anser att redovisade alternativa utformningar av vindkraftparken och de olika alternativens gränsöverskridande påverkan är särskilt viktiga att beskriva. Detta då det kan antas att den gränsöverskridande påverkan markant kan antas skilja sig åt mellan alternativen. I det sammanhanget bör det tydligare framgå orsaken till att det nu aktuella planområdet skiljer sig från det i gällande landskapsplan utpekade område för vindkraft.

Naturvårdsverket vill också stödja begäran om basundersökningar och kontrollprogram som framförts av tidigare Fiskeriverket, numera Havs- och vattenmyndigheten. Enligt protokollets artikel 12, Övervakning, skall varje part övervaka den betydande påverkan på miljön inbegripet hälsan som genomförandet av de planer och program som antagits i enlighet med artikel 11 leder till för att, bland annat, i ett tidigt skede kunna identifiera oförutsedd negativ påverkan och kunna vidta lämpliga avhjälpande åtgärder.

Beslut om denna skrivelse har fattats av sektionschef Erika Ekman. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit Egon Enocksson, föredragande.

Erika Ekman
Sektionschef

Egon Enocksson
Point of Contact

Bilagor

Yttranden från:
Boverket
Havs- och vattenmyndigheten (med tidigare yttrande från Fiskeriverket (2010-12-06)
Energimyndigheten
Kustbevakningen
Trafikverket
Länsstyrelsen i Norrbottens län (med tidigare yttrande 2010-12-06)
Haparanda stad
Ida Svanberg och Örn Taube
Staffan Svanberg
Vuonio skifteslag

Kopia

Miljödepartementet, Sten Jerdenius